SIAŬBIT THE SOWER

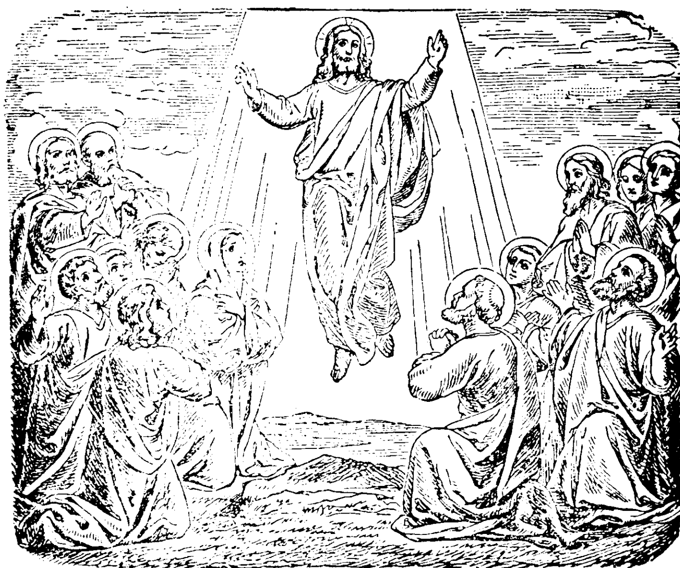
Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U. S. A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1970, Maj-Červień | Nr. 75 (h. 13) | May-June, 1970

Matačka Božaja, Matačka Dobraja,
Biednyja dzieci my kličam Ciabie;
Pieśniaj pakornaju molby składajučy,
Sercy svaje addajom my Tabie.

Nas, svaich dzietačak, što u Ciabie prosiacca —
Matačka Dobraja, Ty paškaduj;
Łaskaj adžyŭčaju Boha Pradviečnaha
Matačka Božaja nas abdaruj.

Vyleč Ty serca nam rany hłybokija,
Miłaściaj čystaju nas zapali,
Kab chvała Božaja, nia žalba viečnaja,
U nieba lacieła z ziamli.

Paśla u Nieba Ustupleńnia

Usie jany tryvali adnadumna u malitvach i prośbach razam z Maryjaj, Matkaj Jezusa, žančynami i bratami Jahonymi" (Dz.Ap., 1,14).

Pan Jezus prad svajej mukaj i u dniu u Nieba Ustupleńnia prykazaŭ Apostołam zastavacca u Jerozolimie dakul nie adzieniecіesia siłaju zvyš. (Ł. 24, 49). Z hary Uniebaŭšeścia, Apostoły z Maryjaj, Matkaj Jezusa, žančynami i bratami Jahonymi, viarnulisia u Viačernik. "Usie jany tryvali adnadumna u malitvach i prośbach, razam z Maryjaj, Matkaj Jezusa, žančynami i bratami Jahonymi" (Dz. Ap., 1, 14). Navučanyja smutnym daśviedčańniem u Aliŭnym harodzie, źviartali uvahu na pieraściarohu Pana Jezusa; "Maliciesia, kab nie papaści u spakušeńnie" (Ł. 22, 46). U praciahu 10 dzion, Apostoły malilisia u Viačerniku, u śviatyni. Prymali udzieł pry składańniach achviaraŭ Panu Bohu. "I byli uściaž u śviatyni, słaviačy i chvalačy Boha" (Ł. 24, 53).

Heta byli pieršyja rekolecyi, pieršaje pryhatavańnie na pryniaćcie Daroŭ Śviatoha Ducha, paabiecanaha Paciešyciela, ab katorym Jezus kazaŭ: "Paciašyciel ža, Śviaty Duch, Jakoha pašle Ajciec u imia Majo, navučyć vas usiaho i prypomnić vam usio, što Ja kazaŭ vam" (J., 14, 26). "Duch praŭdy Jakoha śviet nia moža pryniać, bo nia bačyć Jaho, a vy viedajecie Jaho, bo Jon z vami jość i u vas budzie" (J. 14, 17).

Druhim pryhatavańniem była malitva, ab jakoj vyrazna padkreślivaje śv. Pisańnie. Taja malitva była biazupynnaja i adnamysna, haračaja i sardečnaja, umalajučaja Boha daroŭ, słaviačaja Jaho u tvorach, katorych byli śviedkami. Jak u Staroj Zapaviadzi z pakaleńnia na pakaleńnie pieranosiłasia umaleńnie ab prychodzie Mesyjaša, tak i tut z hadziny na hadzinu Apostoły prasili zysłańnie Śviatoha Ducha. Hetaja małaja siabrynia vieručych vučniaŭ Chrystovych na hare Syjonie była pradstaŭnictvam cełaha śvietu, katoraja miełasia pryhatavać na pryjście taho Pacieściela. Taja malitva była vytryvałaja i zanošana u imia Jezusa Chrystusa. "Kali ab što budziecie prasić Ajca u majo imia, daść vam" (J., 16, 23).

Malitva Apostołaŭ u Viačerniku mieła zapeŭnianuju skutkoŭnaść jašče i dzielataho, bo miž imi była prysutna Najśviaciejšaja Matka, Matka Miłaserdzia i Usiopaśrednička łaskaŭ. Padobna jak u Nazarecie społdziejničała u tajnicy Ucialeńnia, a na Kalvaryi u tajnicy Adkupieńnia, tak i u Viačerniku uziała čynny udzieł u ućvierdžańni i razšyrańni viery.

Janka Kupała

MATCY

Ty haduj synka, matula,
U pialonki spavivaj,
Kałyšy, piej luli-luli,
Piej pacichu baju — baj!

Nad kałyskaj ź bieham nočak
Pieśni rodnaj nie žalej,
Kab, jak vyraście synočak,
Viernym viečna jon byŭ jej.

Jak navučycca chadzici,
Matki movu razumieć,
Ty vučy jaho lubici,
Usio svajo ŭ pašanie mieć.

Baj jamu daŭniejšy kazki
Ab baćkoch svajej ziamli,
Jak žyli biaz čužoj łaski,
Jak słuhami nia byli.

Jak na vieča schod zzyvali
I tvaryli svoj zakon,
Jak žyli dy panavali,
Poki ŭpali u pałon.

Jak-ža ŭ rozum ubiarecca
Toj synok, jak mak u ćviet,
Dužym stanie, što, zdajecca,
Paviarnuŭ-by cełу śviet. —

Vypraŭlaj jaho u ludzi,
Na darohu błasłavi,
Razam z kryžam daj na hrudzi
Rodnaj vuzielčyk ziamli:

Kab nia daŭsia ŭ kryŭdu ździekam,
Nie zabyŭ svaich staron,
Kab viarnuŭsia čałaviekam
K rodnaj Baćkaŭščynie jon.

Dy uziaŭsia ščyra, miła
Siejeć ščaście, hnać biadu,
Staŭ advažna słovam, siłaj
Za svoj kraj i hramadu.

Heta ŭsio ŭpai dziciaci
Z małakom svaich hrudziej,
Bo inačaj pojdzieš, maci
Žabravać chleb u ludziej.

— o —

Baćkom.

Janka Kupała

NIA ŬZDYCHAJ

Nia ŭzdychaj, nie biaduj, brat zamučany moj!
I žyćcia nie klani, nie klani!
Dumu-pieśniu zapiej, stań advažnaj stupoj,
Jašče raz nie zaśni, nie zaśni

Choć za chmaraju chmara pływie čaradoj,
Silniej chmar — heta sonca ahni.
I ty, brat, nie biaduj, rvisia k soncu dušoj
Jašče raz nie zaśni, nie zaśni!

Bolej kryžam adnym — heta cień prad zaroj,
A tam lepšyja novyja dni!
Dyk nia płač-ža, brat moj, zapiej pieśniu sa mnoj
Jašče raz nie zaśni!

Śviaty Ojča!

Rev. FRANCIŠAK ČERNIAŬSKI, z nahody 50 uhodkaŭ svajho

ŠVIATARSTVA 1920-1970

pakorna prosić *APOSTALSKAHA DABRASŁAŬVIENSTVA*

jak zaruki łaski i prychilnaści *Nieba*

S S-mus Dominus ex corde concedit
Apostolicam Benedictionem.
Ex Aedibus Vaticanis die 29 Maii 1970.

†Diego Vanini, Archiep. Adanus

AJCIEC FRANCIS — NAŠ JUBILER

Išli... iduć hady praz mora muk i prac
U žyćci Ajca Franciša, byccam taja rać
K vialikaj baradźbie sa złymi siłami,
Što mknuć nakryć žyćcio dušy ruinami:

By leŭ, ryčačy, kružyć usiudy satana,
Šukajučy, kab choć afiara dzieb adna
Papałasia-b jamu u łapy i na zub...
A hrešny śviet i cieła kvoła takža tut.

Zmahaŭsia mužna z siłami varožymi
Ajciec Franciš, śviatar, hadami całymi...
Zmahajecca jon mužna ź imi i ciapier,
A vorah luty, byccam nad źviarami źvier,

Jak dniom tak nočču uściaž sočyć za im...
Kab u pałon naviek addać jaho svaim!
Zdajecca časam nieminuča hinie jon...
I čuješ, zdajecca, smutny dzvon...

Tady-ž, uźniaŭšy svaje ruki da Niabios,
Chrysta jon molić, kab spasieńnia jamu nios...
I dobry Jon i miłaścivy Hospad Boh
Zbaŭleńnie šle jamu, kab dalš zmahacca moh...

I bolša pole šče zmahańniaŭ i rabot-turbot
Lažyć prad im, bo z Łaski Božaj, jon jubilat
Ciapier, asoba u Božym śviecie šmatvysokaja,
K padziejam słaŭnym, kab praz ich moc usiakaja,

Što mknie, piarečyć praŭdzie i dabru ludziej,
Nikčemna źnikła z pola złych svaich padziej!
Sto let, prynamsi, žyćcia, płonnych prac-trudoŭ
Jubilatu u liku praŭd vialikich siejbitoŭ.

A. Janka Tarasevič

Kupańni pry pavyššeńniach *kryvavaha cisku.* — U baŭharskim kurorcie *Vielinhrad,* pry lečańni pavyššanaho nacisku kryvi, lekary, zamiest srodkaŭ farmaceŭtyčnych, rekamandujuć pacyjentam sierčanyja kupańni. Ličać jany, što sierčanaja vada, achałodžanaja da 34 stupieniaŭ Celsiusa, stanović važny sumožnik papravy zdaroŭja. Inšyja sumožniki — łahodny klimat, specyjalnaja dyjeta i adpaviednyja formy supačynku, mieniej pamocnyja. Lečycca, pavodle tych pryncypaŭ, chvorych da 55-ci hadoŭ.

Whiski na biassonnaść. — Whiski i haračaje małako jość dobrym srodkam na biassonnaść. Tak ćvierdzić prafesar medycyny F.E. Campes. Kanstantavaŭ jon, što, kali-b u medycynie možna było-b prypisyvać recepty whiski z haračym małakom, było-b skutkoŭniejšym srodkam ad užyvanych paraškoŭ, da katorych arhanizm pryvykaje i katoryja pierastajuć być skutkoŭnymi.

Z českaje pierakłała M. Stankievičycha

Jan Amos Komensky: Informatorium školy materske

(Hadavańnie dziciaci ŭ vieku pieradškilnym)

Komensky (Comenius) byŭ biskup i viedamy ŭ śviecie ŭzhadavalnik. (1592 — 1670)

Informatorium heta značyć dobraja a jasnaja daviedka, jak baćki samy i pieraz niańki i inšych pamačnikoŭ majuć svoj najdarožšy klejnot, značycca svaje dzietki razumna i paściva vieści i praktykavać na Božuju słavu, na radaść sabie i spasieńnie svaich dzietak. Marka 10, 14. Dajcie dzietkam pryści da mianie...

Raździeł 1.

Dzietki najdarožšy dar Božy i klejnot varty najlepšaha pilnavańnia. Psalm 127. Jak Boh havora da nas łaskava, zavieć nas dzietkami. Boh hnievajecca, što Molochu dziettki achviarujuć, a nie Jamu. Małachia zavieć dzietki nasieńniam Božym. Radzima Bažaja paŭstaje iź ich. Dzieje 17, 29. Chrystos lubiŭ dzieci i nie dazvoliŭ ich psavać. Mać. 18, 5, 6, Čamu Boh ich tak lubiŭ? Kali padumajem, znojdziem dosyć pryčynaŭ. Pilip Melanchton (humanisty) mieŭ zvyčaj pryjści časam da moładzi ŭ školu, źniać kapialuš i kazać: "Zdarovy panovie dochtarovie, nahladniki! Zdarovy mudryja i aściarožnyja panovie konsulovie, suddździ, uradniki, sakratary, magistry a prafesary". Kali prysutnyja śmiajalisia z hetaha niby žartu, jon skazaŭ: "Nie śmiajusia, a praŭdu kažu. Bo hladžu na ich, nie jak jany ciapier jošć, ale da čaho jany kirujucca, a ja peŭny, što z hetaj hramady takija ludzi vyjduć, choć trochu tresak i miakiny adyjdzie". Chrystos skazaŭ, što takich jošć haspadarstva Božaje, Marka 10, 14.

Ale nia tolki, što buduć, ale i što jany jošć abraz niezabrudzianiany. Chrystos spas usich, aprača tych, katoryja pieraź niavieru i niepasłušnaść ad jaho advaračujucca. Dzietki hetaha nia robiać, jany iduć za Barankom. Revel. 14, 4. Boh ich šanuje, bo u Psalmie 8 napisana, što z vusnaŭ biaźletak nakanavana (pradznačana) siła na pieramohu niepryjacielaŭ. Dzietki majuć być baćkom darožšyja za srebra a załata. Hetyja rečy hinuć, dzietki spadak niesmiarotny. Załata a srebra pierachodziać iz adnaje ruki ŭ druhuju, dzietki našyja sobskija. Dzietkam Boh abiacaŭ anioły. Mać. 18, 10. Chto maje dzietki ŭ chacie, maje anioły u chacie. Zoła-

ta a srebra nie baroniać ad Božaha hnievu a Niniva nia była zniščana dziela dzietak. Adyli žyćcio ludziny nie zaleža ad mnostva majemašci. Łuk. 12, 15. Jada nia sycie, plajstra nia hoje, adzieža nia hreje, kali Boh adyjmie dabrasłavienstva. Ale Boh daje dabrasłavienstva dziela dzietak, kab ich było čym žyvić. Deut. 8, 3. Zołata a srebra nas ničoha nie navučać, ale ad dzietak možna vučycca pakory, cišyni, dabryni i mierniašci. Chrystos skazaŭ: Kali nie navierniecіesia, i nia budziecie jak dzietki, nia uvyjdziecie da haspadarstva niabiesnaha. Mać. 18, 3. Jak jany nam dadzieny za vučycielaŭ, treba ich jak vučycielaŭ šanavać.

Raździeł 2.

Čamu Boh davieryŭ baćkom dzietki? Jak ich viešci? Čamu Boh ich nie stvaryŭ jak anioły, ale daŭ pamiež ludzioŭ? Bo Boh šanuje ludzioŭ, kab byli jaho pamičniki pry mnažeńiu jaho stvarencaŭ. Ale nia tolki, kab mieli radašć i lubošć, ale tak sama, kab mieli rabotu pry ich. Rabotu, kažu, viešci ich tak, kab byli tym, čym majuć być. Ludzi vučać vała arać, kania vazić, sabaku łavić, bo jany dziela hetaha stvorenyja. Ludzina stvorana da vyššych rečaŭ i maje być tudy źviarnuŭšysia, kab była jak najbolej padobnaja da Boha, katoraha abraz jana nosie. Cieła iz ziamli, zastajecca pry ziamli i źvirniecca da ziamli. Duša ad Boha i maje k Bohu zvaračacca. Baćki nia poŭniać svaje pavinašci, kali tolki navučajuć dzieci ješci i pić, chadzić, havaryć i adziavacca, bo heta cialesnyja rečy, a cieła nia ludzina, a tolki chata ludziny. Haspadar, značycca razumnaja duša, žyvie ŭnutry i maje być bolej dahledžana čymsia znadvornaja chata. Zatym Plutarch skazaŭ ab baćkoch, katoryja žadajuć dzieciom charastva, zdaroŭja, bahaćcia, słavy, dobrych uchodaŭ (manieraŭ) a nie starajucca praz dušu, što jany aščadžajuć bolej čaraviki čymsia nohi. Mudry Kraten iz Thebaŭ vielmi žaliŭsia na takich baćkoŭ: “Kab ja moh kudy ŭstupić, kab mianie ŭvieś śviet čuŭ! Tady ja skazaŭ-by: ‘Čamu vy robicie naadvarot, nierazumnyja baćki, niščycieli svaich dzietak! Šukajacie im majemašć časnuju, a pra majemašć dušy nia cikaviciesia!’”

Duša i dumki, jak pieršaja čašć čałavieka, maje dastać pieršuju apieku, a druhaja čašć, cieła, nižšuju apieku, kab było dobraj i vartaj chataj nieśmiarotnaj dušy. Dumki dobra ŭzhadavanyja majuć być mudraściaj niebiosnaj aśviečanyja, kab čałaviek bačyŭ u sabie dastojnašć abraza Božaha i kab tuju dastojnašć ściaroh a baraniŭ. Hetaja niabiosnaja mudrašć maje dźvie čašci: znać jasna a vyraźliva Boha i usie jaho cudoŭnyja ŭčynki. Hatavacca da ciapierašniaha i budučaha žyćcia. Ciapierašniaje žyćcio jošć barzdziej daroha da žyćcia čymsia žyćcio. Toj šmat zrobie ŭ hetym žyćciu, chto pieraź vieru i nabožnašć pryhatujecca da budučа-

ha žyćcia. Ale zatym, što Boh i ŭ hetym žyćciu abaviazki dajeć, treba, kab baćki svaje dzietki nia tolki ŭ viery i nabožnaści, ale i ŭ dobrych zvyčajoch a ŭchodach i ŭ navucy pisomaj układali (praktykavali). kab, jak vyrastuć, a Boh by ich chacieŭ u kaściele abo palityccy ŭžyć, kab mahli być užyty. Sumoj jość: da čaho moładzież viešci: viera a nabožnaść, cnoty i maradnaść, znaćcio movaŭ i inšych dobrych navuk, u hetym paradku, a nie naadvarot. Chto hetak z moładziežaj pastupaje, maje raj u siabie, dzie niabiosnyja dzieraŭcy ščepiać, palivajuć, dzie jany rastuć i ćvituć. I maje majstroŭniu Ducha śviatoha, dzie jon sabie sudździe miłaści i snadź słavy hatuje, kab jaho kasuli jaśniej pakazalisia. Dobra takim baćkom!

Raździeł 3.

Moładzież nia moža być biez kiravańnia i prachtychavańnia. Nichto chaj nia dumaje, što ŭzhadavańnie abyjdziecca biaz uporystaj, rupnaj i kažnačasnaj pracy. Kab dzieraŭca rasło, treba jaho ščapić, palivać, padpirać, aharadžać, suchich halinkaŭ spabyvać dy inakš silić-macavać. Abraz iź dzierava musić być vyrazany, hablavany i roznymi kolorami chvarbavany. Koń, voł, i asioł musiać vučycca ludzinie służyć. Kali ludzina musić vučycca rabot ciaesnych, jak jeści, pić, chadzić, havaryć, rabić niešta, dyk jak tyja vyššyja rečy, ad čućciaŭ dalšyja, mieli by prychodzić samy saboj?

Boh kazaŭ układać u dumku dziaciej usio, što naleža da znaćcia i bojaźni Božaj. 5 Majs. 6, 7. Salomon a Kazańnik u svaich knihach kažuć, kab dzieci vučylisia mudraści i zyr (kara) kab nia byŭ adniaty ad ich. David viedaŭ ab hetym i, budučy karalom, pakazaŭ siabie vučycielam: "Chadziecie, dzietki, da mianie, budu Vas vučyć bojaźni Božaj". Jak baćki nie zaŭsiody zdolnyja vučyć dzieci, abo z pryčyny raboty nia mohuć, dyk zdaŭna zroblena, što ŭ kažnaj miascovaści razumnyja, pavažnyja i nabožnyja asoby byli vyčycielami i baćki im dzieci davierali dziela navuki i zyru.

Raździeł 4.

U čym treba moładzież ad naradžeńnia da 6 hodu prachtykavać? Chto nia viedaje, što dubiec pačynaje raści ŭ małoje dzieraŭca i tady razrastajecca? Chaj baćki nie čakajuć ksiandzoŭ a vučycielaŭ, ale vučać samy nabožnaści, maralnaści i pisomaha znaćcia.

(Dalej budzie)

Padpiska na hod 70 centaŭ, cana adnaho exemplara 15 c.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor): Rev. Francis Cherniawski

Address: 164 Broadway, Fort Edward, N.Y., U.S.A., 12828
Telephone: RH7-5117

Printed by The Whiteruthenian Press * 452 South Avenue, Syracuse, N.Y., 13204